

ศาสนาพราหมณ์จะใช้ความเชื่อเป็นหลักในการสอน

หลักสำคัญของศาสนาพราหมณ์นี้ก็คือ **จะสอนให้มีความเชื่อมั่นในเทพเจ้าเป็นหลัก** คือให้เชื่อว่าเทพเจ้าทั้งหลายมีจริง, สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เหนือธรรมชาติมีจริง, จิตวิญญาณของคนเราและสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายเป็นอัตตาหรือตัวตนอมตะจริงๆ, นรกสวรรค์ที่เป็นสถานที่ที่มีจริง, เทวดา นางฟ้า ผี เปรต อสุรกาย ยักษ์ เป็นต้น ที่เป็นตัวตนบุคคลมีจริง, บุญ (การทำความดีและได้รับผลดี เช่น ได้ขึ้นสวรรค์เป็นต้น) และบาป (การทำความชั่วที่ต้องได้รับโทษ เช่นตกนรกเป็นต้น) มีจริง, การเวียนว่ายตายเกิดไปตามกรรมมีจริง, นิพพาน หรือความพ้นทุกข์ และได้ไปอยู่กับพระพรหมชั่วนิรันดรมีจริง

เมื่อผู้คนที่นับถือ มีความเชื่อมั่นเช่นนี้แล้ว ทีนี้ก็จะสอนได้ง่าย ควบคุมได้ง่าย เมื่อควบคุมได้ง่ายเช่นนี้ ก็เป็นโอกาสที่จะสั่งสอนให้เป็นคนดีได้ง่าย เมื่อเป็นคนดีก็จะทำให้ผู้นั้นมีความปกติสุขได้ และถ้าสังคมมีคนดีมากๆ สังคมก็สงบสุข ซึ่งนี่คือผลดีจากการใช้ความเชื่อเป็นหลักในการสอน แต่มันก็ทำให้คนที่เชื่อนั้นเป็นคนที่ไม่มีเหตุผล ไม่มีสติปัญญา ดังนั้นคนที่นับถือศาสนาพราหมณ์ จึงเป็นคนที่ไม่มีความรู้ หรือชาวบ้านทั่วไปเสียเป็นส่วนใหญ่

พระพุทธเจ้าสอนตรงข้ามกับพราหมณ์

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะ ที่ทรงเพียบพร้อมไปด้วยความสุขอย่างเต็มที่ เท่าที่จะหาได้ในสมัยนั้น ได้เกิดความเบื่อหน่ายในความสุข ที่ทรงพิจารณาแล้วเห็นว่า ไร้สาระ คือไม่เที่ยงแท้ถาวร ไม่นานความแก่ ความเจ็บ และความตาย ที่น่าเกลียดน่ากลัวอย่างที่สุด หรือทำให้เกิดความทุกข์ใจ อย่างสูงสุดก็จะมาถึง จึงได้ทรงเสด็จออกผนวชเพื่อค้นหาความพ้นทุกข์ เหมือนพวกฤๅษีหรือนักบวชในสมัยนั้นทำกันอยู่

เมื่อทรงศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติด้วยพระองค์เองอยู่ ๖ ปี ก็ได้ทรงค้นพบ (ตรัสรู้) วิธีการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ด้วยพระองค์เอง จึงได้ทรงประกาศตนว่าทรงเป็น พุทธะ หรือเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงในเรื่องความพ้นทุกข์ด้วยตนเอง ซึ่งต่อมาก็ได้มีผู้คนหันมา

เมื่อจิตเกิดกิเลสขึ้นมา กิเลสก็จะกระทบกับใจ แล้วทำให้เกิดทุกข์เวทนาที่รุนแรงขึ้นมาที่ใจทันทีพร้อมกับอุปาทาน ซึ่งทุกข์เวทนาที่รุนแรงนี้เอง ที่เรียกว่าเป็นความทุกข์ตามหลักอริยสัจ ๔ ของพระพุทธเจ้า (คือถ้าพอใจในสุขเวทนา ก็เป็นความทุกข์ซ่อนเร้น ถ้าเป็นความไม่พอใจในทุกข์เวทนา ก็เป็นความทุกข์เปิดเผย)

แต่ถ้าขณะที่จิตเกิดเวทนาขึ้นมาแล้ว **ถ้าจิตมีสติรู้เท่าทัน สติก็จะดึงเอาปัญญาออกมา ออกมาหยุดไม่ให้กิเลสเกิดขึ้นมาได้ เมื่อกิเลสไม่เกิดขึ้น อุปาทานก็จะไม่เกิด เมื่ออุปาทานไม่เกิด ความทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้น เมื่อความทุกข์ไม่เกิดขึ้น จิตก็นิพพาน**

สรุปได้ว่า ชีวิตของเรานี้ไม่มีอะไร นอกจาก ทุกข์ กับ ไม่ทุกข์ คือถ้าจิตเกิดกิเลส มันก็จะเกิดความทุกข์ ถ้าจิต ไม่มีกิเลส มันก็ไม่มีทุกข์ ทีนี้มันก็อยู่ที่ว่า เราจะสามารถทำให้จิตไม่มีความทุกข์ได้หรือไม่เท่านั้น

หลักกรรมของพุทธศาสนา

มีเรื่องที่เราควรรู้อีกเรื่องก็คือ เรื่องกรรมที่เป็นคำสอนในระดับศีลธรรม โดยเรื่องกรรมนี้ก็แยกได้ ๒ อย่าง คือ **เรื่องกรรมที่เป็นเรื่องเอามาจากความเชื่อของผู้คนในสมัยพุทธกาล** ที่สอนว่าเมื่อเราทำกรรมใดไว้ในชาตินี้ เราจะต้องไปรับผลในชาติหน้า และ **เรื่องกรรมที่เป็นของพุทธศาสนาจริงๆที่เป็นวิทยาศาสตร์** ที่สอนเรื่องผลจากการกระทำของเราในปัจจุบัน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

คำว่า **กรรม** หมายถึง การกระทำด้วยเจตนา ซึ่ง **เจตนาในที่นี้ก็คือกิเลส** (คือการกระทำด้วยความอยาก หรือด้วยความยึดถือว่ามีตัวตนผู้กระทำ) คือทุกครั้งที่เราทำอะไรลงไปด้วยกิเลส หรือมีเจตนา (ความจงใจ) ในการกระทำ จะเรียกว่าเป็นกรรมทั้งสิ้น และจะมีผลเรียกว่า **วิบาก** (ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่ได้ทำด้วยกิเลส ไม่เรียกว่าเป็นกรรม แต่เรียกว่าเป็น **กิริยา** และมีผลเป็น **ปฏิกิริยา** อย่างเช่นถ้าเราเดินไปเหยียบมดตายโดยไม่ได้เจตนา ก็เรียกว่าเป็นกิริยา และมีผลคือมดตายเรียกว่าเป็นปฏิกิริยา)

โดยกรรมนี้ก็มีอยู่ ๒ ประเภท อันได้แก่